

Aika:	Tiistaina 18.8.2020 klo 19.00 – 20.03	
Paikka:	Kisatie koulu	
Läsnä:	Kiviranta Oili, pj	X
	Kemppainen Timo, vpj	X
	Aho Harri, j	
	Assinen Kari, j	X
	Niemi Kauko, j	
	Paalavuo Minna, j	X
	Nyman Tiina, j	X
	Tilli Jouni, khall pj	
	Huuskonen Sari, khall edustaja	
	Silvast Marjut, kunnanjohtaja	
	Puronhaara Markku, sivj.-rehtori, sihteeri	X

Pöytäkirjantarkastajat: Tiina Nyman ja Timo Kemppainen
Pöytäkirja yleisesti nähtävillä: 18.8.2020

Sisällys

OSAVUOSIKATSAUS	2
REISJÄRVEN OSTOLIIKENNESOPIMUS 2020-2023/OIKAISUVAATIMUS.....	3
KOULUKULJETUSHAKEMUKSET LV. 2020 - 2021	4
KOULUKULJETUSHAKEMUKSET LV. 2020 – 2021 (JATKOA)	5
SAAPUNEET VIRANHALTIJAPÄÄTÖKSET	6
TÄYTTÖLUPA/KOULUNKÄYNNINOHJAAJA	7
MUUT MAHDOLLISET ASIAT	8
TALOUSARVIOMUUTOS	9

OSAVUOSIKATSAUS

Kasv. ja koulutk § 50

Sisäisen valvonnan ohjeen (15.9.1998) kohdan 5.3. mukaisesti vastuualueen ja yksikön esimiehen tulee omalta osaltaan valvoa, että hyväksytyä talousarviota ja käyttösuunnitelmaa sekä niihin liittyviä toiminnallisia ja taloudellisia tavoitteita noudatetaan. Yksikköjen esimiesten on raportoitava vastuualueen esimiehelle toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta ja muista oleellisista sisäisessä valvonnassa esiin tulleista seikoista toimielimen määrittämällä tavalla.

Mikäli osavuosisraportti osoittaa, ettei talousarviota kyetä noudattamaan, on ensisijaisesti raportoinnin yhteydessä esitettävä päivitetty käyttösuunnitelma. Suunnitelmasta tulee ilmetä, kuinka sisäisin toimin - toimintoja uudelleen järjestämällä - saadaan arvioitavissa oleva toimintakatteen ylitys katettua. Talousarvion muutosesitys on viimeisin keino talousarvion toteuttamiseksi.

Taluspäällikkö on valmistellut raporttiin oman lomakkeen, jonka pohjalta vastuualueet antavat tietonsa. Liitteenä osavuosisikatsaus.

Osavuosisikatsauksen arvioinnissa on aina ongelmana se, onko kaikki toimintoihin kohdistuva laskutus ajan tasalla. Lisäksi kaikki laskutettava ei toteudu tasaisesti; esim. oppikirjatilaukset. Nyt tällä ensimmäisellä puolivuotiskaudella oltiin myös corona-viruksen aiheuttamassa etäopetuksessa. Kokonaisuutena toteutuma näyttää 47 %. Toteutuma on säästöistä huolimatta parempi kuin edellisen vuonna vastaavaan aikaan.

Sivj/reht

Ehdotus: Kasvatus- ja koulutuslautakunta merkitsee osavuosisikatsauksen ajalta 1.1. – 30.6.2020 hyväksyen tiedoksi.

Päätös: Merkittiin tiedoksi.

REISJÄRVEN OSTOLIIKENNESOPIMUS 2020-2023/OIKAISUVAATIMUS

Kasv. ja koulutk § 51

Kasvatus- ja koulutuslautakunta päätti kokouksessaan 6.7.2020 valita hankinnan kohteen toteuttajaksi Kinnus-Kuljetus Oy:n.

J. Muhonen Oy teki asiasta hankintaoikaisuvaatimuksen, joka on päivätty 17.7.2020.

J Muhonen Oy toimitti markkinaoikeudelle valituksen julkista hankintaa koskevassa asiassa. Markkinaoikeus varasi oheisen valituksen johdosta kunnalle tilaisuuden antaa vastine asiassa. Asia sai markkinaoikeudessa diaarinumeron 2020/313.

Molemmat vaatimukset on vedetty pois (kirjallinen ilmoitus on saatu), jolloin valitus ja oikaisuvaatimus näillä perusteilla raukesivat.

Juristien tekemät sopimukset on allekirjoitettu 11. ja 12.8.2020.

Sivj/reht

Ehdotus: Kasvatus- ja koulutuslautakunta merkitsee ostoliikennesopimukset tiedoksi.

Päätös: Merkittiin tiedoksi.

EI JULKINEN
KOULUKULJETUSHAKEMUKSET LV. 2020 - 2021

Kasv. ja koulutk § 52

Perusopetuslain 32§: Jos perusopetusta tai lisäopetusta saavan oppilaan koulu- matka on viittä kilometriä pitempi, oppilaalla on oikeus maksuttomaan kuljetukseen. Jos esiopetusta saavan oppilaan matka kotoa esiopetukseen tai lasten päivähoidosta annetussa laissa tarkoitetusta päivähoidosta esiopetukseen on viittä kilometriä pitempi, oppilaalla on vastaavasti oikeus maksuttomaan kuljetukseen kotoa suoraan esiopetukseen tai päivähoidosta esiopetukseen ja esiopetuksesta kotiin tai päivähoidon. Perusopetusta, lisäopetusta tai esiopetusta saavalla oppilaalla on oikeus maksuttomaan kuljetukseen myös silloin, kun edellä tarkoitettu matka oppilaan ikä ja muut olosuhteet huomioon ottaen muodostuu oppilaalle liian vaikeaksi, rasittavaksi tai vaaralliseksi. Maksuttoman kuljetuksen vaihtoehtona on oppilaan kuljettamista tai saattamista varten myönnettävä riittävä avustus.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta on käyttänyt seuraavia periaatteita myöntäessään koulukuljetuksia:

- 1) Perusopetuslaki
- 2) esikoululaisille on valtuuston päätöksellä järjestetty koulukuljetus
- 3) lääkärin tai vastaava lausunto
- 4) kasvatus- ja koulutuslautakunnan harkinta (tien vaarallisuus, matkan pituus, tieolosuhteet, valaistus jne.); tässä on apuna tiehallinnon kehittämä Koululiitu-ohjelma.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta on kokouksessaan 26.5. päättänyt, että matkan rasittavuudesta tarvitaan lääkärintodistus tai jos huoltaja muusta kuin em. hyväksytystä perustellusta syystä haluaa kuljetuksen, hän voi neuvotella kuljetusryttäjän kanssa sopiiko autoon.

Koulukuljetushakemuksia lukuvuodelle 2020 – 2021 on tullut seuraavasti:

Neljän ensimmäisen osalta anomus koskee autoonnousupaikkaa.

EI JULKINEN
KOULUKULJETUSHAKEMUKSET LV. 2020 – 2021 (JATKOA)

Kasv. ja koulutk § 52

Sivj/reht

Ehdotus: Kasvatus- ja koulutuslautakunta päättää em. periaatteiden perusteella seuraavasti: Kuljetuksen saavat

Päätös: Hyväksyttiin.

SAAPUNEET VIRANHALTIJAPÄÄTÖKSET

Kasv. ja koulutk § 53

Saatetaan tiedoksi sivistysjohtaja-rehtori Markku Puronhaaran, alakoulujen rehtori Jarmo Viljamäen, päiväkodinjohtaja Marja Kinnusen viranhaltijapäätökset vuodelta 2020: Sivistystoimen henkilöstön palvelulisä- kokemuslisä- ja määrävuosikorotuspäätökset, opetushenkilökunnan virkavapaus- palkkaus ym. päätökset, muun sivistystoimen henkilöstön virkavapaus-, palkkaus- ym. päätökset, sivistystoimea koskevia muita päätöksiä (koulunkäyntiä koskevat, talousarvio, käyttösuunnitelma, hankintapäätökset), varhaiskasvatuksen (päivähoidon) henkilöstön virkavapaus, palkkaus- ym. päätöksiä.

Sivj/reht

Ehdotus: Kasvatus- ja koulutuslautakunta hyväksyy saapuneet viranhaltijapäätökset ja toteaa, ettei käytä otto-oikeuttaan esitetyissä asioissa.

Päätös: Hyväksyttiin.

TÄYTTÖLUPA/KOULUNKÄYNNINOHJAAJA

Kasv. ja koulutk § 54

Kunnanhallituksen päätöksen (13.13.2017 §222) mukaisesti täyttölupamenettely koskee kaikkia kunnan virkoja ja toimia. Kaikkiin yli 14 päivän sijaisuuksiin sekä määräaikaisiin ja vakinaisiin virka- ja työsuhteisiin vaaditaan kunnanhallituksen täyttölupa.

Heinäkuussa saimme päätöksen hakemaamme korona-avustukseen. Tällä rahalla olisi mahdollista palkata ohjaaja tasoittamaan niitä tarpeita, jotka etäopetusaika toi mukanaan.

Sivj/reht

Ehdotus: Kasvatus- ja koulutuslautakunta esittää kunnanhallitukselle täyttöluvan myöntämistä koulunkäynninohjaajan toimeen 1.9. – 18.12.2020 väliseksi ajaksi.

Päätös: Hyväksyttiin.

MUUT MAHDOLLISET ASIAT

Kasv. ja koulutk § 55

Keskusteltiin sivistystoimen yksiköiden: koulujen ja päiväkodin varautumissuunnitelmista. Todettiin, että suunnitelmat on tehty ja niistä on tiedotettu vanhemmille. Tehdyt toimenpiteet on syytä saattaa kaikille näkyväksi.

Sivj/reht

Ehdotus: Merkitään suunnitelmat tiedoksi.

Päätös: Merkittiin tiedoksi.

TALOUSARVIOMUUTOS

Kasv. ja koulutk § 56

Sisäisen valvonnan ohjeen (15.9.1998) kohdan 5.3. mukaisesti vastualueen ja yksikön esimiehen tulee omalta osaltaan valvoa, että hyväksyttyä talousarviota ja käyttösuunnitelmaa sekä niihin liittyviä toiminnallisia ja taloudellisia tavoitteita noudatetaan. Yksikköjen esimiesten on raportoitava vastualueen esimiehelle toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta ja muista oleellisista sisäisessä valvonnassa esiin tulleista seikoista toimielimen määrittämällä tavalla.

Mikäli osavuosisraportti osoittaa, ettei talousarviota kyetä noudattamaan, on ensisijaisesti raportoinnin yhteydessä esitettävä päivitetty käyttösuunnitelma. Suunnitelmasta tulee ilmetä, kuinka sisäisin toimin - toimintoja uudelleen järjestämällä - saadaan arvioitavissa oleva toimintakatteen ylitys katettua. Talousarvion muutosesitys on viimeisin keino talousarvion toteuttamiseksi.

Tässä tapauksessa tilanne on siinä suhteessa hyvä, että ylitystä ei tämän hetken ennusteiden perusteella ole tulossa vaan alitusta. Seuraavan neljännesvuosikatsauksen yhteydessä joudumme toki palaamaan mm. kilpailutuksen aiheuttamiin lisäkuluihin, jotka ovat kirjattuna hallintoon.

Osavuosisikatsauksessa huomioitavaa on, että kaikki laskutettava ei toteudu tasaisesti; esim. oppikirjatilaukset. Nyt tällä ensimmäisellä puolivuotiskaudella oltiin myös corona-viruksen aiheuttamassa etäopetuksessa. Kokonaisuutena toteutuma näyttää 47 %.

Nyt toteutumassa näkyvät alitukset eivät ole sellaisia, jotka siirtyisivät säästöinä seuraavallekin vuodelle, vaan ovat poikkeustilanteesta johtuvia kertaluonteisia tälle vuodelle tulevia muutoksia.

Musiikkiopiston palautus 12 332 €
Kuljetusten toteutumatta jääminen 40 000 € ja
Perhepäivähoidon palkkakustannukset sivukuluineen 19 303 €.

Muutos heikentää kasvatus- ja koulutuslautakunnan liikkumavaraa koko vuoden osalta.

Sivj/reht

Ehdotus: Kasvatus- ja koulutuslautakunta esittää kunnanhallitukselle ja edelleen kunnanvaltuustolle hyväksyttäväksi edellä mainitut kertaluonteiset 71 635 euron muutokset vuoden 2020 talousarvioon.

Päätös: Hyväksyttiin.

REISJÄRVEN KUNTA

TALouden JA TOIMINNAN

OSAVUOSIRAPORTTI

1.1. – 30.6.2020

Kasvatus- ja koulutuslautakunta

TOIMINNALLISTEN JA TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

KASVATUS- JA KOULUTUSLAUTAKUNTA

Kasvatus- ja koulutuslautakunta on 18.8.2020 § 50 käsitellyt tammi-kesäkuun toteuman.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen seurantakaudella

Talousarvio on laadittu kahden perusopetuksen koulun mallilla.

Erytisopetus rakennettiin uusiksi siten, että henkilöresurssista saatiin säästöjä laadun kärsimättä. Suurin osa säästöistä saavutetaan vasta syksyllä.

Uuden alakoulu yhdyskäytävä valmistui viimein ja toi tehokkuutta opetuksen järjestämiseen (ylitystä investoinneissa).

Varhaiskasvatuksessa on jatkettu parakkiyksikön voimin.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen seurantakaudella

TOIMINTAKATE	TA 2020	TOT 1-6 2020	TOT %	TP 2020 ennuste
Hallinto	-46 550	-24 680	53,0 %	
Perusopetus	-3 705 741	-1 729 793	46,7 %	
Toisen asteen opetus	-558 044	-290 339	52,0 %	
Kansalaisopisto	-30 400	-15 158	49,9 %	
Musiikkitoiminta	-45 000	-8 710	19,4 %	
Varhaiskasvatus	-1 155 900	-533 799	46,2 %	
Kasvatus- ja koulutuslautakunta yhteensä	-5 541 635	-2 602 479	47,0 %	-5 470 000

Kuluvan vuoden arvioiminen on ollut keskimääräistä hankalampaa. Lautakunnan säästöt kohdistuvat pääasiassa kesäkuun ja elokuun jälkeisiin aikoihin eli nyt toteutuma voisi olla hieman yli 50 %. Toteutuman pienuus selittyy kahdella asialla: koronasta johtuvilla toiminnan vähentymisellä/säästöillä ja saaduilla avustuksilla. Toteutumassa on tulona kesäkuussa tulleet tasa-arvorahat reilu 111 000 €. Nyt näyttää, että talousarvio alittuisi n. 70 000 €. Tässä on huomioitu myös vuoden lopussa tulevia vyörytyksiä. Aivan täsmälleen tämä ei pidä paikkaansa, sillä esim. kuljetuskustannukset eivät toteudu tasaisesti. Samoin oppikirjahankinnat on pääasiassa kirjautuneet keväälle. Lukion kustannukset menevät yli johtuen opiskelijamäärän kasvusta ja koronasta johtuvista kurssien järjestämisestä. Uusia kirjoja ja tietokoneita on jouduttu hankkimaan arvioitua enemmän. Kuljetuksista saatiin korona-aikana säästöä, mutta uuden sopimuksen muotoilu lakitoimistossa on vienyt rahaa ja voimavaroja viranhaltijoilta. Varhaiskasvatuksen osalta säästöjä syntyi, kun henkilökunta piti lomiaan koronan aikana ja joitakin henkilöitä siirrettiin muihin tehtäviin. Musiikkiopiston toiminnassa näkyy viime vuoden palautuksena 12 332 €. Varsinainen palvelujen osto on 46,76 %. Aamu- ja iltapäivätoiminnan kustannusten jako on syytä tarkistaa. Kustannuksia lisää erillisen henkilön palkkaaminen ruokapalveluun puuron keittoon.

Toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi

Lukion kustannuksiin on haettu erillistä korona-avustusta, joka korjaisi yksittäisen henkilöstökulu poikkeaman. Saaduilla tasa-arvo ja korona avustuksilla pystytään saamaan myös säästöä ja erityisesti niillä pystytään hillitsemään poikkeusoloista johtuvaa korotuspainetta. Joustavaa perusopetusta on jatkettu; yksi osallistuva oppilas tuo ylimääräistä valtionapua reilut 3000 €.

Aamu- ja iltapäivätoiminta on lähtenyt hyvin liikkeelle. Osallistujia oli koronan aiheuttamaan tilanteeseen mennessä yli 30. Tämä on omalta osaltaan tasannut varhaiskasvatuksen hoitopaikkojen tarvetta. Toisaalta varhaiskasvatuksessa on lisääntynyt subjektiivisen hoidon käyttö.

Saaduilla avustuksilla saadaan kehitettyä toimintaa ja samalla saadaan säästöä. Yläkoulun yhden rinnakkaisluokan vähentyminen ja kotitalouden ryhmäjoon muokkauksella saavutetaan elokuusta alkaen yhden opettajan palkkauksen suuruinen säästö.

Investoinnit

INVESTOINNIT euroa (menot ilman etumerkkiä)	poisto- aika, v	TA 2020	TA muutos	TA 2020	TOT 1-6 2020	TOT %
KASVATUS- JA KOULUTUSLAUTAKUNTA						
701 Irtain omaisuus	5					
706 Päiväkoti Tuulenpesä uuden päiväkodin ensikalustaminen		150 000		150 000		
Kasvatus- ja koulutuslautakunta yhteensä		150 000		150 000		

Kasvatus- ja koulutuslautakuna

MUUTOKSENHAKUKIELLOT

Kieltojen perusteet	<p>Seuraavista päätöksistä ei saa tehdä kuntalain 136 §:n mukaan oikaisuvaatimusta eikä kunnallisvalitusta, koska päätös koskee vain valmistelua tai täytäntöönpanoa.</p> <p>Pykälät</p> <p>50, 51, 54, 55, 56</p> <hr/> <p>Koska päätöksestä voidaan tehdä kuntalain 134 §:n mukaan kirjallinen oikaisuvaatimus, seuraaviin päätöksiin ei saa hakea muutosta valittamalla:</p> <p>Pykälät</p> <p>52, 53</p> <hr/> <p>Hallintolainkäyttölain 5 §:n / muun lainsäädännön mukaan seuraaviin päätöksiin ei saa hakea muutosta valittamalla.</p> <p>Pykälät ja valituskieltojen perusteet</p>
---------------------	---

OIKAISUVAATIMUSOHJEET

Oikaisu-vaatimus-viranomainen ja -aika	<p>Seuraaviin päätöksiin tyytymätön voi tehdä kirjallisen oikaisuvaatimuksen. Viranomainen, jolle oikaisuvaatimus tehdään, osoite ja postiosoite, sähköposti ja telefax</p> <p>Reisjärven kasvatus- ja koulutuslautakunta Kisatie 5 A 85900 REISJÄRVI sähköposti: markku.puronhaara@reisjarvi.fi</p> <p>Pykälät</p> <p>52, 53</p> <hr/> <p>Pöytäkirja oikaisuvaatimusohjeineen on julkaistu kunnan internetsivuilla 19.8.2020 Kunnan jäsenen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon seitsemän päivän kuluttua siitä, kun pöytäkirja on nähtävänä yleisessä tietoverkossa. Oikaisuvaatimusaika on 14 päivää tiedoksisaannista. Oikaisuvaatimusaikaa laskettaessa tiedoksisaantipäivää ei oteta lukuun.</p>
Oikaisuvaatimus-kirjelmän sisältö ja toimittaminen	Ks. jäljempänä

VALITUSOSOITUS

Valitusviranomaisen ja valitusaika	<p>Seuraaviin päätöksiin voidaan hakea muutosta kirjallisella valituksella. Oikaisuvaatimuksen johdosta annettuun päätökseen saa hakea muutosta kunnallisvalituksin vain se, joka on tehnyt oikaisuvaatimuksen. Mikäli päätös on oikaisuvaatimuksen johdosta muuttunut, saa päätökseen hakea muutosta kunnallisvalituksin myös asianomainen sekä kunnan jäsen.</p> <p>Valitusviranomaisen, osoite ja postiosoite, sähköposti ja telefax</p> <p>Pohjois-Suomen hallinto-oikeus puh. 029 56 42800 (vaihe) 185–190, 194, 195 PL 189, 90101 OULU sähköposti: pohjois-suomi.hao@oikeus.fi fax: 029 56 42841</p> <p>Kunnallisvalitus, pykälät Valitusaika 30 päivää</p> <p>Hallintovalitus, pykälät Valitusaika 30 päivää</p> <p>Muu valitusviranomaisen, osoite ja postiosoite Pykälät Valitusaika 14 päivää</p> <p>Markkinaoikeus Radanrakentajantie 5, 00520 HELSINKI puh. 029 56 43300 , fax 029 56 43314 , sähköposti: markkinaoikeus@oikeus.fi</p> <p>Valitusaika alkaa päätöksen tiedoksisaannista. Valitusaikaa laskettaessa tiedoksisaantipäivää ei oteta lukuun.</p>
Oikaisuvaatimus-/valituskirjelmän sisältö ja toimittaminen	<p>Oikaisuvaatimuskirjelmässä/valituskirjelmässä on ilmoitettava</p> <ul style="list-style-type: none"> - päätös, johon haetaan muutosta - miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi - muutosvaatimuksen perusteet. <p>Oikaisuvaatimuskirjelmässä/valituskirjelmässä on ilmoitettava oikaisuvaatimuksen tekijän/valittajan nimi ja kotikunta. Jos oikaisuvaatimuksen tekijän/valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä tai jos oikaisuvaatimuksen/valituksen laatijana on joku muu henkilö, oikaisuvaatimuskirjelmässä/valituskirjelmässä on ilmoitettava myös tämän nimi ja kotikunta. Lisäksi on ilmoitettava postiosoite ja puhelinnumero, joihin asiaa koskevat ilmoitukset oikaisuvaatimuksen tekijälle/valittajalle voidaan toimittaa.</p> <p>Valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava valituskirjelmä.</p> <p>Oikaisuvaatimuskirjelmään/valituskirjelmään on liitettävä päätös, josta valitetaan, alkuperäisenä tai jäljennöksenä sekä todistus siitä, minä päivänä päätös on annettu tiedoksi tai muu selvitys oikaisuvaatimus-/valitusajan alkamisen ajankohdasta.</p> <p>Oikaisuvaatimuskirjelmään/valituskirjelmään on liitettävä asiakirjat, joihin oikaisuvaatimuksen tekijä/valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle. Asiamiehen on liitettävä valtakirjansa mukaan kuin hallintolain 12 §:ssä/HLL 21 §:ssä säädetään.</p> <p>Oikaisuvaatimusasiakirjat/valitusasiakirjat on toimitettava oikaisuvaatimus-/valitusviranomaiselle viimeistään oikaisuvaatimus-/valitusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä. Jos oikaisuvaatimus-/valitusajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joului- tai juhannusaatto tai arklauantai, saa asiakirjat toimittaa viranomaiselle ensimmäisenä sen jälkeisenä arkipäivänä. Asiakirjat toimitetaan viranomaisen asiointiosoitteeseen lähettäjän omalla vastuulla. Tämä voidaan tehdä myös postitse, sähköisesti tai lähtetin välityksellä. Postiin asiakirjat on jätettävä niin ajoissa, että ne ehtivät perille ennen oikaisuvaatimus-/valitusajan päättymistä.</p> <p>Valitusasiakirjat voi toimittaa myös: nimi, osoite ja postiosoite Pykälät</p> <p>Valitusasiakirjat on toimitettava *): nimi, osoite ja postiosoite Pykälät</p>
Lisätietoja	<p>Hallinto-oikeudessa valituksen käsitelystä perittävä oikeudenkäyntimaksu on 250 euroa (Tuomioistuinnmaksulaki 1455/2015). Mikäli hallinto-oikeus muuttaa valituksenalaista päätöstä muutoksenhakijan eduksi, oikeudenkäyntimaksua ei peritä. Maksua ei myöskään peritä eräissä asiaryhmissä eikä myöskään mikäli asianosainen on muualla laissa vapautettu maksusta. Maksuvelvollinen on vireilläpainijana ja maksu on valituskirjelmäkohtainen.</p> <p>Yksityiskohtainen oikaisuvaatimusohje / valitusosoitus liitetään pöytäkirjanotteeseen.</p>

*) Jos toimitettava muulle kuin valitusviranomaiselle.